

Inspraak

VERVOLG VAN
PAGINA 25

systeem toekomstbestendig te maken. En in november 2019 organiseerden de politieke partij Code Oranje en NH Nieuws samen een poging tot een burgertop over Schiphol, waar een kleine honderd niet-gelote burgers nadachten over de toekomst van de luchthaven. Maar dat beraad had geen steun van de overheid en geen invloed op het beleid.

In 2006 organiseerde Nederland als een van de eerste landen in Europa een geloot burgerberaad, het Burgerforum Kiesstelsel, waarin 140 burgers zich bogen over hervormingen van het parlementaire stelsel. De regering-Balkenende IV schoof echter alle aanbevelingen in 2008 terzijde en sindsdien was er nooit meer een landelijk burgerberaad. Langzaam groeit de druk om het opnieuw en ditmaal goed georganiseerd te doen. GroenLinks, D66, CDA, SGP, Partij voor de Dieren, Code Oranje en Bij1 hebben het idee opgenomen in hun verkiezingsprogramma.

Maatschappelijk is er druk via een coalitie die werkt aan een G1000 over landbouw onder de titel BoerBurgerDialoog. G1000.nu, een organisatie die al meer dan twintig lokale burgerberaden organiseerde, dringt erop aan. De klimaatactivisten van Extinction Rebellion en een groep rond oprichter van Bureau Burgerberaad, schijver en klimaatactivist Eva Rovers pleit voor een

klimaatburgertop. De voorzitter van het klimaatberaad Ed Nijpels (VVD) riep daar ook toe op. De Tweede Kamer heeft hierop gereageerd en een commissie onder leiding van oud-ombudsman Alex Brenninkmeijer ingesteld die de mogelijkheden onderzoekt. Deze zal nog voor de verkiezingen rapporteren, zodat de politiek het in de formatie kan meenemen.

Waarom zouden politici eigenlijk willen instemmen en de macht willen delen met een burgerberaad?

'Zo'n burgerberaad kan complexe problemen helpen oplossen waar politici niet uitkomen, omdat die met partij-politieke zaken en hun herverkiezing in het achterhoofd zitten. Daarnaast zit de politicus vast in een coalitie waarin afspraken zijn gemaakt. Hij kan die niet zomaar loslaten, omdat dan het kabinet kan vallen. Die ballast hebben burgers in burgerberaden niet. Ze zijn geloot, ze worden ook niet herkozen. Ze kijken naar de inhoud, ondersteund door experts. En ze hebben de vrijheid om van gedachten te veranderen als er nieuwe inzichten zijn. Als een burgerberaad naar een probleem heeft gekeken, kan de politicus zeggen: 'Het burgerberaad is tot dit advies gekomen. Het is een representatieve vertegenwoordiging van de bevolking. De leden hebben veel tijd gehad om erover na te denken. Ze hebben experts geconsulteerd. Ik neem hun advies om die of die reden over.'

Veel politici zeggen dat ze verrast waren over het goede gesprek dat met burgers mogelijk bleek

Waar moet je burgerberaden niet voor gebruiken?

'Je moet ze niet inzetten om instemming te krijgen voor al vastgesteld beleid. Dat is de dood in de pot. Burgerberaden zijn inhoudelijk, onafhankelijk en zoeken zelf naar de oplossing.'

Hoe zou Nederland die burgerberaden moeten invoeren? Wat zou er in het regeerakkoord moeten komen om dit mogelijk te maken?

'Mijn meest concrete advies is: spreek in het formatieberaad af dat je voor één of meerdere complexe thema's een burgerberaad gaat houden. Je zou ook een probleem kunnen kiezen waar je in de formatie niet uitkomt.'

'Je hoeft het burgerberaad niet meteen als instituut vast te leggen in een wet, zoals in Duitstalig België. Ook daar hebben ze eerst geëxperimenteerd, met een burgerberaad over kinderopvang. Maar het burgerberaad niet meteen institutionaliseren wil niet zeggen dat je klein moet beginnen. Je kunt heel goed met een belangrijk en complex thema beginnen waar de politiek niet uitkomt: klimaat, landbouw, drugsproblematiek, migratie. In veel landen is er al mee geëxperimenteerd. Je kunt dus een vliegende start maken en leren van anderen.'

Zijn burgers te vertrouwen? Zullen politici niet vrezen dat de hardste schreeuwers de overhand krijgen?

'Allereerst: de hardste schreeuwers heb-

ben juist nu een groot overwicht. De boeren die met een tractor de deur van een provinciehuis binnenrijden, krijgen aandacht in de media en van de politiek. De mensen van Viruswaarheid die tijdens hun demonstraties regels overtreden, weten veel aandacht te krijgen. Doordat je die demonstranten zo vaak in beeld ziet, krijg je het gevoel dat de hele samenleving is gepolariseerd. De mensen die minder hard schreeuwen, komen onvoldoende aan het woord.

'Bij gelote burgerberaden in andere landen blijkt dat de meeste burgers geen harde schreeuwers zijn en zorgt een gespreksleider dat iedereen aan het woord komt. Veel politici zeggen na afloop van burgerberaden dat ze verrast waren over de redelijkheid en het goede gesprek dat mogelijk bleek met burgers.'

'Andersom blijken burgers te ontdekken dat politici mensen zijn die vaak hun stinkende best doen. Ze leren dat de problemen die opgelost moeten worden complexer zijn dan gedacht. Burgerberaden blijken voor veel mensen echt een bijzondere leerervaring. Er zijn zelfs deelnemers die het, na hun huwelijk, de mooiste ervaring noemden: de kans om met vreemden inhoudelijk en serieus over problemen te praten heeft een transformerend effect. Mensen worden aan de gesprekstafels gedwongen uit hun bubbels te komen. Burgerberaden zijn scholen van democratie en zijn zo een cadeau aan de politiek en aan de burgers.'